

О.В. Петраковська
к. е. н., доцент
кафедри бухгалтерського обліку
Національної академії статистики,
обліку та аудиту

СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ НА ЕКОНОМІЧНУ СУТНІСТЬ КАПІТАЛУ БАНКУ

Постановка проблеми. В умовах всеохоплюючої економічної глобалізації, коли в різних частинах світу все частіше спалахують банківські, фінансові та валютні кризи, загострюється питання стосовно забезпечення стабільного економічного розвитку. Провідну роль у цьому відіграє надійний банківський сектор. Банківська система – важливий елемент ринкової економіки, яка забезпечує як регулювання кредитно-грошового обігу, так і рух, перерозподіл і ефективне використання фінансових ресурсів. Необхідна умова успішної банківської діяльності – достатній за обсягом власний капітал, який відповідає вимогам НБУ і забезпечує захист інтересів кредиторів банку та зміцнення довіри до банківських установ. З огляду на це, розуміння економічного змісту банківського капіталу є надзвичайно важливим.

Метою статті є дослідження та узагальнення наукових підходів до визначення сутності поняття банківського капіталу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням проблеми розкриття економічної сутності банківського капіталу присвячено праці багатьох вчених: М.Д. Алексеєнко, О.В. Васюренко, А.С. Гальчинського, О.В. Дзюблюка, Т.Т. Ковальчука, А.М. Мороза, Д.В. Полозенка, М.І. Савлука, В.М. Федосова та ін.

Праці вказаних науковців забезпечили основу для поглиблення теоретико - методичних засад з питань розкриття сутності капіталу банку. Проте обґрунтовані теоретичні аспекти та розроблені практичні рекомендації не вирішують всіх проблемних питань даного напрямку, що актуалізує необхідність систематизації наукових досліджень.

Віддаючи належне науковим напрацюванням вітчизняних та зарубіжних економістів у розробці даної проблематики, необхідно відзначити, що певні аспекти ще не знайшли свого вирішення або залишаються дискусійними та потребують подальшого опрацювання. Так, у наукових колах до цього часу відсутній єдиний узгоджений підхід до визначення сутності банківського капіталу.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

Виклад основного матеріалу. Основою ефективного проведення наукового дослідження є з'ясування понятійного апарату, що забезпечує єдиний підхід до трактування понять та дозволяє виокремити ознаки, які характерні для певного об'єкта. Саме тому особливу увагу приділимо даному питанню.

Проблема визначення економічної сутності банківського капіталу є однією із найважливіших в банківській теорії та практиці.

Виникнення і поширення терміна “капітал банку” є не лише результатом розвитку банківської системи та економіки країни загалом, а й доволі тривалого періоду наукового пізнання самого поняття “капітал” як економічної категорії. Залежно від періоду часу економісти трактували поняття «капітал» з різних позицій. Тлумачення сутності капіталу бере свій початок ще в античні часи, коли капітал ототожнювали з багатством.

Враховуючи, що питання сутності капіталу неодноразово піднімалися науковцями, пропонуємо проведення огляду та аналізу авторефератів дисертацій електронного ресурсу Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського за ключовим словом в назві “капітал” за такими спеціальностями як: бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності); економічна теорія та історія економічної думки; гроші, фінанси і кредит (табл.1).

Таблиця 1

Автореферати дисертацій українських науковців за ключовим словом в назві “капітал” за період з 2010 по 2014 рр.

№ з/п	Автореферат дисертації	Наукова новизна стосовно сутності капіталу
1	2	3
Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)		
1	Кравченко Т.В. Аналіз соціально-економічної ефективності формування та використання оборотного капіталу в управлінні підприємством: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / Т.В. Кравченко ; Житомир. держ. технолог. ун-т. — Житомир, 2010. — 21с.	Уточнено економічну сутність поняття “оборотний капітал” підприємства.
2	Бобяк А. П. Бухгалтерський облік власного капіталу підприємств різних організаційно-правових форм: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / А. П. Бобяк ; Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. — К., 2011. - 20 с.	Удосконалено трактування сутності поняття “власний капітал” в економічному, правовому і в обліковому аспектах.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

Продовження табл. 1

1	2	3
3	Белоусов М. О. Бухгалтерський облік і контроль руху статутного капіталу: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / М. О. Белоусов ; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2011. — 20 с.	Дістало подальший розвиток трактування економічної сутності статутного капіталу.
4	Тягнирядно Л. Л. Облік і аналіз власного капіталу акціонерних товариств: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / Л. Л. Тягнирядно ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — К., 2010. — 21 с.	Науково узагальнено і систематизовано існуючі підходи щодо сутності власного капіталу акціонерних товариств.
5	Королюк Н.М. Облік і контроль у системі управління людським капіталом підприємства: методика та організація: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.09 / Н.М. Королюк ; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. — К., 2010. — 19 с.	Удосконалено визначення поняття "людський капітал" підприємства.
Спеціальність 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки		
6	Чорна О.М. Банківський капітал у системі відтворення: механізм накопичення і функціонування: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.01 / О.М. Чорна ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2010. — 20 с.	Удосконалено економічну категорію «банківський капітал».
7	Пашко М. М. Особливості формування фінансового капіталу: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.01 / М. М. Пашко ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2011. — 18 с.	Визначено сутність категорії «фінансовий капітал».
8	Мішин Ю. Р. Соціальний капітал в сучасній економічній системі: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.01 / Ю. Р. Мішин ; Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — К, 2010. — 18 с.	Систематизовано методологічні підходи до визначення соціального капіталу.
Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит		
9	Осадчий Є. С. Іноземний капітал в банківській системі України: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Є. С. Осадчий ; ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". — К., 2010. — 19 с.	На основі дослідження визначень категорії «капітал» виділено три основні підходи до його трактування: предметно-функціональний, суспільно-економічний та монетарний.
10	Балануца О.О. Іноземний капітал у кредитно-фінансовій системі України: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / О.О. Балануца ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2010. — 18 с.	Розкрито економічну сутність іноземного капіталу.
11	Пайтра Н. Г. Механізм формування власного капіталу банків України: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н. Г. Пайтра ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Л., 2010. — 20 с.	З'ясовано суть власного капіталу банку.
12	Боровікова М. О. Механізм формування капіталу комерційних банків України: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / М. О. Боровікова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2010. — 20 с.	Узагальнено теоретичні підходи до визначення сутності капіталу банку та удосконалено трактування терміна «регулятивний капітал».

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

Продовження табл. 1

1	2	3
13	Фролова Н. Б. Оцінка податкового навантаження на працю, капітал та кінцеве споживання: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н. Б. Фролова ; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. — К., 2010. — 20 с.	Розкрито економічну сутність праці та капіталу як основних факторів виробництва.
14	Дунас Н.В. Структурування капіталу банків України в умовах поглиблення європейської інтеграції: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н.В. Дунас ; Львів. держ. фін. акад. — Л., 2010. — 20 с.	Обґрунтовано економічну сутність капіталу банку та залежність її від структури джерел формування.
15	Глибокий В. М. Управління економічним капіталом банку: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / В. М. Глибокий ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. — К., 2010. — 20 с.	Поглиблено теоретичні підходи до визначення сутності та ролі економічного капіталу в діяльності банку.
16	Созанський Л. Й. Фінансове регулювання формування і використання капіталу будівельних підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Л. Й. Созанський ; Європ. ун-т. — К., 2011. — 20 с.	Узагальнено теоретико - методичні підходи до трактування сутності капіталу підприємства.
17	Рубан О.І. Фінансовий механізм функціонування акціонерного капіталу в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / О.І. Рубан ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2010. — 20 с.	Розкрито еволюцію поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо розуміння економічної природи акціонерного капіталу.
18	Созанський Л. Й. Фінансове регулювання формування і використання капіталу будівельних підприємств: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Л. Й. Созанський ; Європ. ун-т. — К., 2011. — 20 с.	Узагальнено теоретико - методичні підходи до трактування сутності капіталу.
19	Рубан О.І. Фінансовий механізм функціонування акціонерного капіталу в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / О.І. Рубан ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2010. — 20 с.	Розкрита еволюція поглядів вітчизняних та зарубіжних вчених щодо розуміння економічної природи акціонерного капіталу.
20	Пархоменко О. П. Формування та використання оборотного капіталу промислових підприємств в умовах ринку: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / О. П. Пархоменко ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2011. — 18 с.	Досліджено економічну сутність оборотного капіталу промислових підприємств в умовах ринку.
21	Дрозд Н. В. Ринок фінансового капіталу України в умовах фінансової глобалізації: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н. В. Дрозд ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2011. — 19 с.	Узагальнено економічну сутність поняття «фінансовий капітал» та інституційно - правові засади його еволюції.
22	Вербицька Ю.В. Формування та використання капіталу підприємства: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Ю.В. Вербицька ; Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. — Донецьк, 2010. — 20 с.	Визначено економічну сутність капіталу підприємства.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

За результатами проведеного дослідження встановлено, що за період з 2010 по 2014 рр. по спеціальностям: бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності); економічна теорія та історія економічної думки; гроші, фінанси і кредит захищено 22 дисертації, в яких науковці розглядали сутність капіталу. Встановлено, що більшість дисертацій розглядають категорію капіталу з економічної, а не з облікової точки зору. По спеціальності “Бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)” захищено 5 дисертацій, по спеціальностям: “Економічна теорія та історія економічної думки”, “Гроші, фінанси і кредит” – 17 дисертаційних робіт.

Потрібно відзначити, що всі дослідження науковців є надзвичайно актуальними і доповнюють один одного, але сутність банківського капіталу розкрита лише в 7 дисертаціях. Тому потребує подальшого вивчення і обґрунтування зміст терміну “капітал банку”.

В табл. 2 дефініції відображають лише деякі підходи до визначення поняття “капітал банку”.

Таблиця 2

**Наукові погляди щодо визначення сутності
поняття “капітал банку”**

<i>№ з/п</i>	<i>Джерело</i>	<i>Трактування сутності поняття “капітал банку”</i>
1	2	3
1	А.М. Герасимович, М.Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін. [3]	Банківський капітал - це грошові кошти та виражена у грошовій формі частка матеріальних, нематеріальних і фінансових активів, що перебувають у розпорядженні банків і використовуються ними для здійснення операцій з розміщення коштів та надання послуг з метою одержання прибутку.
2	О.Д. Вовчак [8]	Банківські ресурси можна вважати банківським капіталом.
3	О.Г. Коренєва, Н.Г. Слав'янська, Н.Г. Євченко, О.В. Карпенко [14]	Капітал банку (власний капітал) – спеціально створені фонди і резерви, які призначені для забезпечення фінансової стійкості, комерційної і господарської діяльності, відшкодування можливих збитків і знаходяться у використанні банку протягом усього періоду його функціонування.
4	О.В. Васюренко, Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко [13]	Капітал банку – це залишковий інтерес в активах банку після вирахування всіх його зобов'язань.
5	Р. І. Шевченко [18]	Власний капітал (кошти) банку являє собою грошові кошти, внесені акціонерами (засновниками банку), а також кошти, утворені в процесі подальшої діяльності банку.

Продовження табл. 2

1	2	3
6	Владичин У.В. [7]	Банківський капітал - це сукупність банківських ресурсів у матеріально-речовій формі, у формі нематеріальних та фінансових активів, що виражені у грошовій формі, сформовані за рахунок власних коштів (внесків акціонерів (учасників)), залучених (вкладів ділових одиниць та домогосподарств) і позичених коштів на грошовому ринку, які використовуються банком для здійснення банківської діяльності задля одержання прибутку.
7	Чорна О.М. [17]	Банківський капітал - система економічних відносин щодо формування і трансформації залучених банком ресурсів, які здатні приносити й приносять реальний прибуток власникам за умов ефективного застосування інноваційних технологій управління капіталом для збалансування суспільних, корпоративних і приватних інтересів у розвитку національної економіки та її інтеграції у світовий банківський простір.
8	Алексеєнко М.Д. [1]	Банківський капітал - частина банківських ресурсів, що залучені банками в оборот і використовуються ними з метою одержання прибутку.
9	Коваль С.Л. [12]	Банківський капітал – це та частина банківських ресурсів, які мають здатність приносити дохід.
10	Дунас Н.В. [10]	Поняття «банківські ресурси» є ширшим, аніж «капітал банку».
11	Ткачук Н.М. [15]	Капітал банку – це сукупність власних, залучених і позичених коштів, що перебувають в розпорядженні банку і використовуються ним для формування матеріальних, нематеріальних і фінансових активів в грошовій формі та здійснення своєї діяльності з метою отримання прибутку.
12	Волкова В.В. [9]	Поняття „банківський капітал” трактується як сформована з моменту створення й у ході діяльності банку сукупність пасивів, елементи якої задовольняють такому набору вимог, як: можливість довгострокового використання; здатність поглинати будь-які потенційні збитки; субординація в правах (по відношенню до вкладників та інших кредиторів); відсутність фіксованих нарахувань доходів.
13	Боровікова М. О. [5]	Банківський капітал — це грошова частина ресурсної бази банку, сформована як з власних, так і залучених та позичених коштів, яка дозволяє банку ефективно здійснювати свою діяльність, покривати непередбачені збитки та орієнтуватися на одержання прибутку.

Критичний аналіз праць науковців дає підстави стверджувати, що визначення терміну “капітал банку” зустрічається у доволі різних інтерпретаціях.

Деякі науковці [13] розкривають сутність банківського капіталу відповідно до законодавства, інші вчені пропонують власні підходи щодо визначення сутності капіталу.

Доволі поширеною в науковому середовищі є думка про те, що банківський капітал - це банківські ресурси, що ускладнює проблему управління накопиченням банківського капіталу і формуванням банківських ресурсів.

Такої позиції дотримуються У.В. Владичин [7] і О.Д. Вовчак [8].

Так, У.В. Владичин вважає, що банківський капітал - це сукупність банківських ресурсів у матеріально-речовій формі, у формі нематеріальних та фінансових активів, що виражені у грошовій формі, сформовані за рахунок власних коштів (внесків акціонерів (учасників)), залучених (вкладів ділових одиниць та домогосподарств) і позичених коштів на грошовому ринку, які використовуються банком для здійснення банківської діяльності задля одержання прибутку [7].

Подібну думку висловив також О.Д. Вовчак, який стверджує, що банківські ресурси можна вважати банківським капіталом [8].

Іншого погляду у визначенні поняття «банківський капітал» дотримується С.Л. Коваль: «Банківські ресурси – це власні, залучені та запозичені кошти, які використовуються банківською установою; банківський капітал – це та частина банківських ресурсів, які мають здатність приносити дохід» [12].

Відповідно до Великого тлумачного словника сучасної української мови ресурс - це:

1) кількісна міра можливості виконання якої-небудь діяльності; умови, що дозволяють за допомогою певних перетворень отримати бажаний результат;

2) засіб, можливість, якими можна скористатися в разі необхідності [6].

За словами Н.С. Тютюнник, О.А. Ігнатової терміни «капітал» і «ресурс» мають багато спільного. Усі вони означають «засіб», «можливість», якими можна скористатись. Але є ряд відмінностей. Капітал має приносити прибуток. Ресурс – це теж засіб, можливість, якими можна скористуватися. Але ресурс може бути використаним, а може залишитись у запасі. Отже: капітал – це та частина ресурсу, яка використовується, відтворюється та приносить

прибуток; ресурс – більш широке поняття; він може використовуватися або не використовуватися; може відтворюватися чи не відтворюватися; може приносити або не приносити прибутку [16].

М.Д. Алексеєнко також стверджує, що банківський капітал – це частина банківських ресурсів, що залучені банками в оборот і використовуються ними з метою одержання прибутку. При цьому принципова різниця між банківськими ресурсами і банківським капіталом полягає в тому, що у будь-який момент банківські ресурси більші банківського капіталу або дорівнюють йому. Рівність означає, що наявні ресурси перебувають в обороті банку з метою одержання прибутку [1].

О.М. Чорна вважає, що розмежування понять «банківський капітал» і «банківські ресурси», ґрунтується на тезі: банківські ресурси приймають форму банківського капіталу за умов їх ефективного розміщення, за якими ресурси приносять дохід [17].

В економічній літературі зустрічається ототожнення банківського капіталу з такими термінами, як «власний капітал», «власні кошти».

Зважаючи на формулювання у чинному законодавстві України [7] капітал банку також трактується як власні кошти.

Так, М.Д. Алексеєнко [2] вважає, що поняття «власний капітал» ширше за змістом від поняття «власні кошти».

В.В. Бондаренко також наголошує на тому, що визначення «власний капітал» включає в себе і «власні кошти»: «Поняття «власні кошти» – найбільш загальне і включає пасиви, створені в процесі внутрішньої діяльності банку: статутний, резервний та інші фонди банку, резерви на можливі втрати по активних операціях, а також нерозподілений прибуток як минулих років так і поточного року. Власний капітал банку – це величина визначена розрахунковим шляхом: вона включає ті статті власних коштів і деякі статті залучених коштів, наприклад, субординований борг, що за своїм економічним змістом можуть виконувати функції капіталу банку» [4].

Проаналізувавши усі наявні підходи вчених до визначення капіталу як економічної категорії, вважаємо, що всі ці визначення мають право на існування, хоча деякі не позбавлені недоліків.

Висновки. Результати дослідження свідчать про те, що незважаючи на численні публікації, на сьогодні так і немає єдиного

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

підходу до визначення сутності поняття “банківський капітал”. Більшість авторів не повністю розкривають економічну сутність і природу даного поняття. Інші автори трактують його занадто широко. Дана проблема призводить до неоднозначності та суперечливості трактувань понять та спричиняє проблемні питання в процесі правового регулювання діяльності банків.

Загалом, поглиблення сутності капіталу має надзвичайно важливе значення для найповнішого вивчення теорії і банківської практики.

Список використаних джерел:

1. Алексеєнко М. Д. Капітал банку: питання теорії і практики: Монографія. — К.: КНЕУ, 2002. — 276 с.
2. Алексеєнко М.Д. Банківський капітал: стан та перспективи розвитку в Україні: автореф. дис. д-ра екон. наук: 08.04.01 / М.Д. Алексеєнко ; Київ. нац. екон. ун-т. — К., 2003. — 29 с.
3. Аналіз банківської діяльності: Підручник / А. М. Герасимович, М. Д. Алексеєнко, І. М. Парасій-Вергуненко та ін.; За ред. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2004. — 599 с.
4. Бондаренко В.В. Управління формування власного капіталу банку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / В.В. Бондаренко ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". — К., 2007. — 19 с.
5. Боровікова М.О. Механізм формування капіталу комерційних банків України: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / М. О. Боровікова ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К., 2010. — 20 с.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови / голов. ред. В.Т. Бусел, редактори-лексикографи: В.Т. Бусел, М.Д. Василюк-Дерибас, О.В. Дмитрієв, Г.В. Латник, Г.В. Степенко. — К.: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. — 1728 с.
7. Владичин У.В. Банківський капітал в умовах ринкової трансформації економіки України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / У.В. Владичин ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2005. — 20 с.
8. Вовчак, О. Д. Кредит і банківська справа : підручник / О. Д. Вовчак. — К. : Знання, 2008. — 564 с.

Бухгалтерський облік, аналіз та аудит : проблеми теорії, методології, організації

9. Волкова В.В. Комплекс механізмів управління капіталізацією банків в Україні: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / В.В. Волкова ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2010. — 20 с.
10. Дунас Н.В. Структурування капіталу банків України в умовах поглиблення європейської інтеграції: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.08 / Н.В. Дунас ; Львів. держ. фін. акад. — Л., 2010. — 20 с.
11. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р. № 2121-III.
12. Коваль С.Л. Власний капітал у системі фінансових ресурсів банку: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Світлана Любомирівна Коваль ; Тернопільський національний економічний ун-т. — Т., 2007. — 19 с.
13. Облік і аудит у банках: навч. посіб. / О.В. Васюренко, Л.В. Сердюк, О.М. Сидоренко та ін.; За ред. О.В. Васюренко. – К.: Знання, 2006. – 595 с.
14. Облік і аудит у банках: навчальний посібник / О.Г. Коренева, Н.Г. Слав’янська, Н.Г. Євченко, О.В. Карпенко; За ред. О.Г. Кореневої, Н.Г. Слав’янської. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2007. – 493 с.
15. Ткачук Н.М. Власний капітал банку та проблеми капіталізації банківської системи України: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.08 / Н.М. Ткачук ; Терноп. нац. екон. ун-т. — Т., 2008. - 20 с.
16. Тютюнник Н.С., Ігнатова О.А. Використання категорій “потенціал“, “капітал“ і “ресурс“ у соціально – економічних дослідженнях / Н. С Тютюнник, О.А. Ігнатова // Економіка промисловості. -.2012.- № 3-4 (59-60) С. 351-355.
17. Чорна О.М. Банківський капітал у системі відтворення: механізм накопичення і функціонування: автореф. дис... канд. екон. наук : 08.00.01 / О.М. Чорна ; Донец. нац. ун-т. — Донецьк, 2010. — 20 с.
18. Шевченко Р. І. Банківські операції: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2000. — 160 с.